

Informasjonsmateriell til foresatte i grunnskolen om IT-sikkerhet og personvern

Utviklet i samarbeid mellom kommuner i
DigiViken, DigiTV, KS og Datatilsynet

Innhold

- Hvorfor personvern?
- Dokumentasjonsplikt
- Rettigheter
- Kommunikasjon
- Samtykker
- Mobilfri skole
- Grunnleggende ferdigheter
- Digitale læremidler og digitale tjenester

- Kunstig intelligens
- Hvordan hindrer vi at elever har tilgang til *uegnet* innhold?
- Håndtering av passord
- Foreldretilgang
- Enhet med hjem
- Hvor melder jeg inn avvik?
- Kontaktinformasjon

Bildet er KI-generert

Hvorfor personvern?

- **Grunnleggende om personvern:** Personvern handler om *retten til et privatliv* og *retten til å bestemme over egne personopplysninger*. Du har rett på en privat sfære som du selv kontrollerer, hvor du kan handle fritt uten tvang eller innblanding fra staten eller andre mennesker.
- **Barn under 18 år har særlig krav på vern**
- **Hva er personopplysninger?** Typiske personopplysninger er:
 - Navn
 - Adresse
 - Telefonnummer
 - E-post
 - Fødselsnummer.
 - Et bilde regnes som en personopplysning dersom personer kan gjenkjennes, og
 - Lydopptak kan være personopplysninger selv om ingen navn blir nevnt i innspillingen.
 - Biometri slik som fingeravtrykk, irismønster, hodeform (for ansiktsgjenkjenning) er også personopplysninger.

Hvorfor personvern fortsetter

- **Særlige kategorier personopplysninger (også kalt sensitive personopplysninger)** - I loven er det definert en rekke kategorier av opplysninger som det skal mer til å kunne behandle enn andre opplysninger
 - opplysninger om etnisk opprinnelse
 - opplysninger om politisk oppfatning
 - opplysninger om religion
 - opplysninger om filosofisk overbevisning
 - opplysninger om fagforeningsmedlemskap
 - genetiske opplysninger
 - biometriske opplysninger med det formål å entydig identifisere noen
 - helseopplysninger
 - opplysninger om seksuelle forhold
 - opplysninger om seksuell legning
- <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/skole-barn-unge/>

Opplysninger samles inn: hvorfor og hva

Behandlingsgrunnlag

- XXXXX kommune behandler personopplysninger med hjemmel i personvernforordningen art. 6-1 e), opplæringsloven §25-1.

Formål med behandling av personopplysninger

- Formålet med behandlingen av personvernopplysninger er å *knytte elever til riktig skole ut ifra bostedsadresse, knytte elever til klasser og grupper, samle inn resultater fra nasjonale prøver og andre kartlegginger og sette karakterer og orden/oppførsel til vitnemål etter endt grunnskole.*

Opplysninger som blir behandlet

- Navn, fødselsnummer og adresse
- Klasse- og gruppetilhørighet
- Prøve- og kartleggingsresultater
- Fagkarakterer og orden/oppførsel
- IOP
- Relevante helseopplysninger

Dine rettigheter

- Du har rettigheter i forhold til dine personopplysninger som beskrevet i GDPR kapittel 3:
- Du har rett til informasjon om hvilke opplysninger kommunen behandler, hva de brukes til, og hvem som mottar dem
- Du har rett til innsyn i opplysninger som er lagret om deg
- Du kan kreve retting av feilaktige eller ufullstendige opplysninger
- Du kan be om at unødvendige opplysninger om deg selv slettes
- Innsyn i opplysninger som er registrert på deg kan fås ved skriftlig henvendelse til xxxxxxxx kommune
- Du kan klage til Datatilsynet dersom du mener at dine rettigheter ikke oppfylles.

Bildet er KI-generert

Dokumentasjonsplikt

[Ny opplæringslov kapittel 25 Behandling av personopplysninger og plikt til å delta i evalueringer](#)

[Ny opplæringslov § 12-4. Plikt til å sikre et trygt og godt psykososialt skolemiljø \(aktivitetsplikt og dokumentasjonsplikt\)](#)

Eksempler på hva som dokumenteres i fysisk/digital elevmappe:

- Eksempler på dokumenter som legges i elevmappen Omfanget av dokumentasjon vil variere med den enkeltes elevs opplæringssituasjon.
- Navn, adresse og fødselsnummer
- Navn på foreldre/foresatte
- Overføringsskjema vedrørende overføring av informasjon mellom barneskole og ungdomsskole
- Referat fra utviklingssamtaler
- Vurderinger
- Resultat fra kartleggingsprøver og nasjonale prøver
- Enkeltvedtak
- Klager
- Livssyn, etnisk eller språklig bakgrunn (f.eks fri for å feire religiøse høytider)
- Misbruk av rusmidler i skoletiden
- Helseforhold
- Disiplinære forhold
- Individuelt tilrettelagte tiltak
- Individuelle læreplaner
- Pedagogiske rapporter/halvårsrapporter
- Sakkyndig tilråding
- Melding til og korrespondanse med barnevernet
- Korrespondanse, notater, søknader og tillatelser vedrørende eleven
- Skademeldinger til NAV/forsikringsselskap
- Skolemiljøsaker. dvs. møtereferater, aktivitetsplaner, saker til/ fra statsforvalter og lignende.

Kommunikasjon

- Elever og ansatte i grunnskolen skal ikke ha sosiale medier på kommunens digitale enheter
 - Skolene skal i utgangspunktet ikke å lage sosiale medier-kontoer slik som Facebook, Instagram og Snapchat
 - Skole-hjem samarbeid skal foregå over kommunikasjonskanal, samhandling og læringsplattformer godkjent av kommunen (f.eks Visma, IST, Microsoft Teams)
 - Sikker sending - f.eks i Websak saksbehandlingssystem/arkiv (arkivverdige dokumenter med sensitive opplysninger)
 - Sensitive opplysninger skal ikke på mail, kun i sikre kommunikasjonskanaler.
- Eksempel:

Samtykke

- Ved publisering/deling/offentliggjøring av bilder der elever kan gjenkjennes o.l., skal eleven og foresatte som hovedregel samtykke. Det skal aldri publiseres bilder av elever mot elevens vilje. Samtykker skal være informert om og frivillige.
- Gi informasjon om formål for bildet
- [Samtykke fra mindreårige | Datatilsynet](#)

Barnetrinnet: Udir anbefaler å strengt regulere bruk av private mobiltelefoner og smartklokker i undervisningen og friminuttene på barnetrinnet (1.-7. trinn).

Ungdomstrinnet: Udir anbefaler å strengt regulere bruk av private mobiltelefoner og smartklokker i undervisningen i ungdomsskoletrinnet (8.-10. trinn), og at det som hovedregel bør være mobilfritt også i friminuttene.

Målet med mobilfrie skoler er færre forstyrrelser og et styrket skolemiljø

- Streng regulering skal bidra til å:
 - Gi færre forstyrrelser i undervisningen og fremme læring
 - Styrke skolemiljøet og forhindre mobbing og andre krenkelser.
- Reguleres gjennom skoleregler til kommunen / skolen
- Private mobiltelefoner og smartklokker på skolen er ikke en del av skolens læringsteknologi, og skolen kan ikke pålegge elevene å bruke disse i undervisning og opplæring, blant annet ut fra gratisprinsippet.
- Unntak for elever med særskilte behov (helse for eksempel)
- Konsekvenser reguleres i skolereglene
- Vil du vite mer? [Viktige hensyn ved innføring av regulering | udir.no](https://www.udir.no/temaer/mobilfrie-skoler)

Grunnleggende ferdigheter

Digitale ferdigheter som en av de fem grunnleggende ferdighetene

Læreplanverket definerer fem grunnleggende ferdigheter: *lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter*. Disse ferdighetene er del av den faglige kompetansen og nødvendige redskaper for læring og faglig forståelse.

Ferdighetsområder i digitale ferdigheter

- Bruke og forstå
- Finne og behandle
- Produsere og bearbeide
- Kommunisere og samhandle
- Utøve digital dømmekraft

Grunnleggende ferdigheter

Digitale ferdigheter som en av de fem grunnleggende ferdighetene

Læreplanverket definerer fem grunnleggende ferdigheter: *lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter*. Disse ferdighetene er del av den faglige kompetansen og nødvendige redskaper for læring og faglig forståelse.

Ferdighetsområder i digitale ferdigheter

- Bruke og forstå
- Finne og behandle
- Produsere og bearbeide
- Kommunisere og samhandle
- Utøve digital dømmekraft

Grunnleggende ferdigheter

Digitale ferdigheter som en av de fem grunnleggende ferdighetene

Læreplanverket definerer fem grunnleggende ferdigheter: *lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter*. Disse ferdighetene er del av den faglige kompetansen og nødvendige redskaper for læring og faglig forståelse.

Ferdighetsområder i digitale ferdigheter

- Bruke og forstå
- Finne og behandle
- Produsere og bearbeide
- Kommunisere og samhandle
- Utøve digital dømmekraft

Digitale læremidler og digitale tjenester

- Alle digitale læremidler som krever innlogging er risiko- og sårbarhetsvurdert (ROS-analyse)
- Kommunen har databehandleravtaler med alle leverandører av læremidler som sier noe om hva, hvor og hvor lenge data lagres
- FEIDE-pålogging
- Det er kun lærere som har tilgang til klassen som ser hva elevene har gjort av arbeid
- Oversikt over tjenester kommunen bruker finner du på kommunes nettside

Kunstig intelligens

- KI er enkelt forklart dataprogrammer som kan "lære" og "tenke" på en måte som ligner på mennesker.
- Se retningslinjer fra Oslo kommune for bruk av KI med elever.
[Kunstig intelligens \(KI\) i Osloskolen - Digitale verktøy i Osloskolen - Oslo kommune](#)
- I xxxxx (kommune) har elevene tilgang til (sett inn aktuelle KI)
- EU AI ACT ("**KI-forordningen**" på norsk) med formål å legge til rette for trygg, tillitsvekkende og etisk bruk av kunstig intelligens, samtidig som reglene skal fremme innovasjon og konkurranseevne i EU [KI-forordningen på 1-2-30 minutter | Datatilsynet](#) og [KI-forordningen tilgjengelig på Europalov - Lovdata](#)

UDIRs råd om bruk av KI i skolen:

- På **1.-7. trinn** skal elevene i all hovedsak ikke gis tilgang til generativ KI.
- På **8.-10. trinn** kan generativ KI brukes gradvis og forsiktig gitt at lærerne først har tilegnet seg tilstrekkelig kompetanse før elevene får opplæring og tilgang.

Eksempler på hvordan KI kan brukes i skolen

- Utforskende
- Øve opp digital dømmekraft
- Få inn ulike perspektiver
- I samarbeid og gruppearbeid
- I ulike deler av en skriveprosess

Hvordan hindrer vi at elever har tilgang til uegnet innhold på internett?

Udirs [anbefalinger](#) om tillatt-sider for de minste og ikke-tillatt-sider for de større elevene gjøres via:
Tillatt-filter: hva er det?

- Filter på enheter via styringssystemet
- Filter på brannmur
- Filter fra nettleverandør

Samarbeid med politiet

Kripos liste

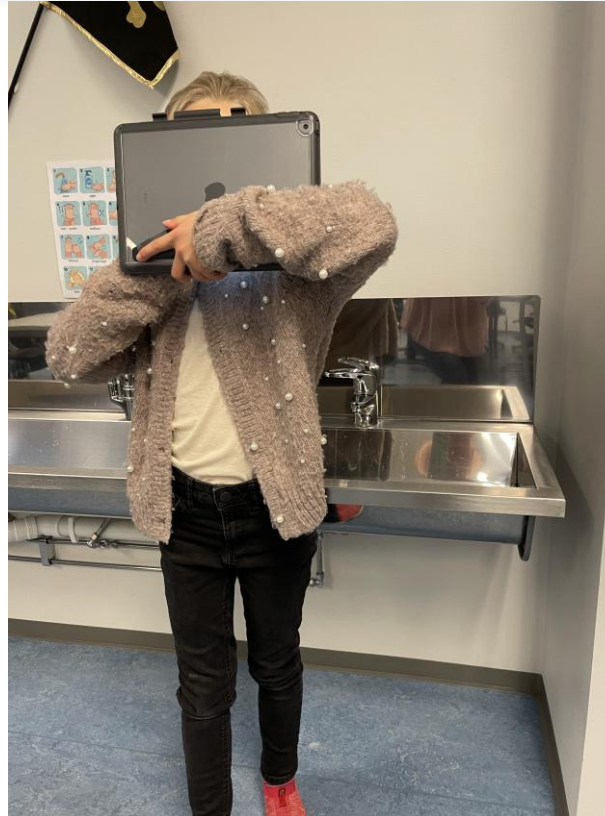
Rutiner dersom avvik forekommer. Avvik kan være tap av personopplysninger, skremmende innhold for de minste osv.

Gratisressurser med og uten pålogging

- **Datatilsynet har kartlagt 50 gratisapper og nettjenester brukt i skoler:** [Personvern i skolen - funn om gratis nettjenester | Datatilsynet](#)
- **Funn:**
 - Mange av gratistjenestene baserer seg på forretningsmodeller hvor innsamling, bruk og deling av personopplysninger med tredjeparter er sentralt.
 - Mange bruker barnas opplysninger til målrettet reklame, og informasjon om personvern er ofte vanskelig å forstå, både for barn og voksne.
 - 20 tjenester hadde aldersgrense, men kun 12 hadde aldersverifisering slik som å oppgi alder før bruk. Alderskontrollen er enten svak eller ikke-eksisterende.
- **Anbefalinger til skoler - unngå nettsider og gratis nettressurser som:**
 - Ikke har personvernerklæring
 - Deler personopplysninger med tredjeparter (særlig når det gjelder markedsføringsformål)
 - Lenker som leder til andre nettsteder eller sosiale medier
 - Opplysninger og aktiviteter er offentlig tilgjengelig og dermed synlig for uvedkommende
 - Har konto til barn som er vanskelig å slette og der barna profileres for markedsføringsformål gjennom e-postkonto
 - Har fritextfelt eller der barna kan legge inn bilder og videoer
 - Bruker sporingsteknologi slik som cookies/informasjonskapsler og disse ikke kan avvises – IP-adresser, preferanser og lignende kan utgjøre personopplysninger som kan kobles til barna.
- Kommunen gjennomfører risikovurderinger og inngår databehandleravtale med leverandører som er tilbydere av gratisressurser med innlogging og/eller som behandler større mengder data om elvene ([Barnehage- og skoleeiers personvernansvar | udir.no](#)).

Lærers håndtering av elevens passord

- Lærer oppretter og håndterer elevens unike passord frem til eleven kan håndtere dette selv
 - Lærer (kontaktlærer eller faglærer) oppbevarer elevenes passord på egnet sted, enten digitalt eller på papir
- Skolen holder oversikt over alle ressurser elevene har innlogget tilgang til

Elev som vet at passordet er hemmelig!

Foresattes tilgang til elevens ressurser

Hvis du ønsker innsyn i dine barns digitale læringsressurser anbefaler vi at du setter deg ned sammen med barnet ditt og ber dem vise deg.

Vi har foreløpig ikke noen egen foreldreinngang til de digitale læremidlene, men dette jobbes med fra flere hold. Samtidig har eleven (med alder og modenhet) gradvis større og større selvbestemmelsesrett. Elevens personvern må respekteres. Dette gjelder særlig privat chat, nettleserlogg og løpende innsyn i fravær og vurderinger.

Er det informasjon du mangler som fravær eller vurderinger, finner du dette i det skoleadministrative systemet. .

Les mer her: <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/skole-barn-unge/laringsplattformer/>

Digital enhet med hjem

- Enheten skal kun brukes til skolearbeid hjemme
- Funksjonen «Skjermtid» kan settes på læringsbrettet, veiledning finner du på kommunens nettside
- Det finnes retningslinjer for bruk av den digitale enheten på kommunens nettside.
- Enheten bør hjemme kobles til hjemmenettverket, kontakt egen nettleverandør for å få hjelp til å begrense nettverket utover den begrensingen som allerede ligger inne.
- Regulering av skjerm hjemme er foreldrenes ansvar.
- Den digitale enheten leveres med annet utstyr ved skoleslutt hvert år.

Sporing av digital enhet

- Elev PC
- Elev iPad
- Hvem kan se dette? Kun administrasjonsroller tildelt av it og dersom polititet kommer med en innsynsbegjæring er det rutiner for det.

Hvor melder jeg inn avvik?

- Brudd på GDPR meldes til skolen som varsler videre i interne systemer.
- Dersom man mener rettigheter etter GDPR ikke er innfridd kan man klage rett til Datatilsynet eller til kommunens personvernombud

Kontaktinformasjon

- (navn) kommune:
- Personvernombud:
- Rektor:
- Avdelingsleder:
- Kontaktlærere: